

Muistio

22.9.2025

VN/20355/2025
VN/20355/2025-PLM-2

Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Asetusehdotus liittyy vaarallisten aineiden kuljetusta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa koskevaan uuteen erillislainsäädännön valmisteluhankkeeseen, jossa valmisteltiin uusi vaarallisten aineiden kuljetusta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa koskeva laki (jäljempänä *PV VAK-laki*).

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2025.

Perustelut

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Hallitus antoi 10.4.2025 esityksen eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi.

Laissa säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä ja ilma-aluksessa sekä kappaletavarana aluksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella. Laki sisältää säännökset eri kuljetusosapuolten vastuista sekä viranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista.

Keskeisenä valvovana viranomaisena on lain mukaan pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto. Pääesikunta voi antaa laissa säädetysti tarkempia määräyksiä. Lisäksi laissa on valtioneuvoston ja puolustusministeriön asetuksenantovaltuuksia.

Lain 34 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä tilapäisen säilytyksen paikassa sekä tilapäisen säilytyksen paikassa vaarallisille aineille ja lastinkuljetusyksiköille osoitettavista paikoista ja alueista.

Lain 35 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tilapäisen säilytyksen käytännön toteutuksesta, vaarallisten aineiden ja lastinkuljetusyksikköjen säilyttämisestä, sijoittelusta ja erottelusta sekä muista tilapäisen säilytyksen ainekohtaisista menettelyistä ja teknisistä yksityiskohdista. 3) 36 §:n 3 momentin nojalla tarkempia säännöksiä onnettomuuksien torjuntaan varautumisesta.

Lain 36 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä onnettomuuksien torjuntaan varautumisesta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

Lain 37 §:n 8 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäisen pelastussuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja uusimisesta.

Lain 38 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä merivoimien sotasataman ja Puolustusvoimien käyttöönsä osittain tai kokonaan ottaman satama-alueen turvallisuusselvityksen sisällöstä.

Lain 39 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sotilaslentopaikan turvallisuusselvityksen sisällöstä.

Lain 40 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä merivoimien sotasataman ja Puolustusvoimien käyttöönsä osittain tai kokonaan ottaman satama-alueenturvallisuusselvityksen hyväksymisen käytännön toteutuksesta.

Lain 41 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sotilaslentopaikan turvallisuusselvityksen hyväksymisen käytännön toteutuksesta.

Lain 42 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä merivoimien sotasataman ja Puolustusvoimien käyttöönsä osittain tai kokonaan ottaman satama-alueen turvallisuusselvityksen tarkastamisen ja ajan tasalle saattamisen käytännön toteutuksesta.

Lain 43 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sotilaslentopaikan turvallisuusselvityksen tarkastamisen ja ajan tasalle saattamisen käytännön toteutuksesta.

Lain 92 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä PV VAK-laissa laissa ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa tarkoitettujen viranomaisten välisen yhteistyön toteuttamisesta.

Lain 95 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonnan, tarkastusten ja viranomaisten yhteistyön käytännön toteutuksesta.

Lain 109 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuljetukseen liittyvän toimenpiteen ja siitä annetun todistuksen, hyväksynnän tai muun vastaavan asiakirjan tunnustamisen edellytyksistä ja turvallisuusvaatimuksista.

Näiden asetuksenantovaltuuksien nojalla ehdotetaan, että annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu puolustusministeriön asettamassa lakityöryhmässä. Työryhmässä olivat edustettuna puolustusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, pääesikunta, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Rajavartiolaitos sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes. Asetusta on valmisteltu työryhmätyön päätyttyä virkatyönä puolustusministeriössä yhteistyössä pääesikunnan kanssa. Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella samaan aikaan hallituksen esitysluonnoksen kanssa ajalla 5.4.-31.5.2023.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että luonnoksessa ehdotetaan useita asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksia. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan jatkovalmistelussa tulisi huolellisesti tarkistaa, että valtuudet on asianmukaisesti kirjoitettu ja että säädöstaso on oikea. Lisäksi luonnoksen kohtaa 8 Lakia alemman asteinen sääntely tulee täydentää. Kaikkia mainittuja on täydennetty. Muilta osin asetukseen ei saatu huomioita lausunnonantajilta.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat, mukaan lukien lausuntopyyntö, lausunnot ja lausuntoyhteenveto ovat nähtävillä valtioneuvoston hankeikkunassa <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=PLM004:00/2021> tunnuksella PLM004:00/2021.

Asetusehdotusta ei ole toimitettu oikeusministeriön laintarkastukseen asian kiireellisyyden vuoksi.

3 Ehdotetut muutokset

Yleisesti

Asetus sisältäisi säännöksiä, jotka liittyisivät vaarallisten aineiden tilapäiseen säilytykseen, Puolustusvoimien turvallisuusneuvonantajien toiminnan yhteensovittamiseen siviilitoimijoiden kanssa, viranomaistehtäviin ja erinäisten toimenpiteiden ja asiakirjan tunnustamiseen.

Säännökset tilapäisestä säilytyksestä sisältäisivät tilapäisen säilytyksen vaatimuksia vaarallisten aineiden ja lastinkuljetusyksiköiden sijoittelusta, varautumisesta onnettomuuksiin, sisäisestä pelastussuunnitelmasta ja satama-alueen turvallisuusselvityksestä.

Asetukseen on myös koottu eri kuljetusmuotoja koskevat säännökset viranomaisten toimenpiteiden ja asiakirjojen tunnustamisesta. Säännösten mukaisesti kansallinen toimivaltainen viranomainen tai Suomessa hyväksytty tarkastuslaitos tunnustaa muussa valtiossa kuin Suomessa myönnettyt asiakirjat ja toimenpiteet.

4 Tavoitteet

Sääntely täydentäisi uutta PV VAK-lakia sekä edistäisi vaarallisten aineiden sotilaskuljetusten turvallisuutta ja selkeyttäisi nykykäytäntöjä ja -sääntelyä.

5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Tilapäistä säilytystä koskevat säännökset annettaisiin vastaamaan uuden PV VAK-lain säännöksiä. Tilapäistä säilytystä ja niiden vaikutuksia on käsitelty laajasti hallituksen esityksessä (HE 26/2025 vp). Vaarallisten aineiden kuljetusta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa koskevan erillislainsäädännön tärkeimpänä tausta-ajatuksena on turvallisuuden takaaminen. Asetus täydentäisi näitä säännöksiä ja sillä pyrittäisiin lain tavoin takaamaan vaarallisten aineiden turvallista kuljettamista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 Luku

Yleiset säännökset

1 §. Määritelmät. Pykälä sisältäisi informatiivisen lakiviittauksen lyhenteineen ja suuronnettomuuden määritelmän. Suuronnettomuuden määritelmä vastaisi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua valtioneuvoston asetusta (925/2023).

2 luku

Tilapäinen säilytys

2 §. Vaaralliset aineet ja lastinkuljetusyksiköt tilapäisen säilytyksen paikassa. Pykälässä säädettäisiin tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden ja niitä sisältävien lastinkuljetusyksiköiden erottelusta ja sijoittelusta tilapäisen säilytyksen paikassa. Tämä tarkentaisi uudessa PV VAK-laissa säädettyjä vaatimuksia vaarallisille aineille osoitetuista paikoista ja alueista sekä vaarallisten aineiden tilapäisestä säilytyksestä niissä. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 34 ja 35 §:n valtuuden nojalla.

Pykälän 1 momentin mukaan tilapäisen säilytyksen paikassa sotasatamassa ja sotasatama-alueella, sotilaslentopaikalla ja jatkuvassa, kiinteässä tilapäisen säilytyksen paikassa, sekä muussa tilapäisen säilytyksen paikassa lastinkuljetusyksiköt olisi eroteltava toisistaan turvallisesti, ja pelastusviranomaisten esteetön pääsy vaarallisten aineiden ja niitä sisältävien lastinkuljetusyksiköiden luokse olisi varmistettava. Turvallinen erottelu riippuisi paikasta ja sen suomista mahdollisuuksista. Sijoittelussa on otettava huomioon muu liikenne tilapäisen säilytyksen paikassa ja pyrittävä, että säilytyksen aikana siirtely on mahdollisimman vähäistä. Tarkoitus on, että lastinkuljetusyksiköitä ei siirrellä säilytyksen aikana, sillä kaikki käsittely lisää riskiä. Lisäksi pelastusviranomaisten esteetön pääsy aineiden ja niitä sisältävien lastinkuljetusyksiköiden luokse olisi varmistettava.

Lastinkuljetusyksikkö on määritelty Liikenne- ja viestintäviraston VAK-määräyksissä 1.2 määritelmässä. Määräysten mukaan lastinkuljetusyksikkö tarkoittaa ajoneuvoa, vaunua, konttia, säiliökonttia, UN-konttia tai MEG-konttia. Näin ollen lastinkuljetusyksikkö ei ole esimerkiksi IBC-pakkaus, häkki, rullakko tai kuormalava. Liikenne- ja

viestintäviraston vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä määräyksen mukaan kuljetusyksikkö tarkoittaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai tällaisen ajoneuvon ja perävaunun (perävaunujen) yhdistelmää.

Pykälän 2 momentin mukaan lastinkuljetusyksiköitä ei saisi pinota päällekkäin ilman pakottavaa tarvetta. Poikkeuksena olisi sallittu kahden yksikön pinoaminen, jos ne sisältävät momentissa mainittuja aineita. Konttien pinoamisesta annettavan vaatimuksen tarkoituksena on, että esimerkiksi vuototapauksessa konttiin päästäisiin helposti käsiksi. Nykyvaatimukseen verrattuna momenttiin on kuitenkin lisätty mahdollisuus pinota kaksi lastinkuljetusyksikköä päällekkäin. Muiden vaarallisten aineiden osalta lastinkuljetusyksiköitä saisi pinota vain erityistapauksessa pakottavassa tarpeessa. Edellä 1 momentissa muutenkin edellytetään, että pelastusviranomaisten esteetön pääsy vaarallisten aineiden ja niitä sisältävien lastinkuljetusyksiköiden luokse olisi varmistettava.

Pykälän 3 momentin mukaan kollit olisi tilapäisen säilytyksen aikana eroteltava sekä lastinkuljetusyksikössä ja kuormatilassa että niiden ulkopuolella, jos ne poistetaan yksiköstä tai kuormatilasta, vähintään sen mukaisesti, mitä yhteen kuormaamisesta PV VAK-lain nojalla määrätään. Tämä olisi vähimmäisvaatimus, minkä on katsottu olevan riittävä kollien ollessa varsinaisessa kuljetuksessa. Tilapäisen säilytyksen paikassa toimija voisi päättää soveltaa pakatuille tavaroille myös tiukempia toisenlaisia erottelumenetelmiä, joilla saavutetaan vähintään sama turvallisuustaso kuin yhteen kuormaamismääräyksiä noudattamalla. Käytännössä kuitenkin esimerkiksi satama-alueella kolleja ei pureta lastinkuljetusyksiköstä, mutta maakuljetusten terminaaleissa tämä on tavallista, kun kolleja tilapäisesti säilytetään kuljetusvälineen vaihtumisen yhteydessä.

3 §. Lastinkuljetusyksiköt sotasatamassa, sotasatama-alueella, sotilaslentopaikalla ja jatkuvan, kiinteän tilapäisen säilytyksen paikassa. Pykälässä säädettäisiin tilapäisessä säilytyksessä otsikossa mainituissa paikoissa noudatettavasta erottelusta. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 35 §:n valtuuden nojalla. Pienillä määrillä tarkoitettaisiin PV VAK-kappaletavarakuljetuksen vähäisiä eli rajoitettuja määriä, poikkeusmääriä tai niin sanotun vapaarajan alle jääviä määriä, jotka määritetään kontti- tai kuljetusyksikkökohtaisesti, ja muita vastaavia ainekohtaisia vähäisempää vaaraa aiheuttavia määriä. Edellä mainitut vähäiset ainemäärät eli vapaarajamäärät, rajoitetut määrät ja poikkeusmäärät ovat eri kuljetusmuotojen vaarallisten aineiden sotilaskuljetuksissa yleisesti tunnettuja käsitteitä. Tällaista vähäistä vaaraa aiheuttavat aineet ja kuljetukset olisivat IMDG-säännösten ja ADR-sopimuksen määräysten soveltamisesta vapautettuja kuljetuksia perustuen kuljetettavan aineen laatuun, vaarallisuuteen, määrään, käyttötarkoitukseen, pakkaus- ja kuljetustapaan, vaaratekijöiden poistamiseen, kuljetustapahtuman luonteeseen tai muuhun vastaavaan seikkaan. Nämä ainemäärät määritetään siviilipuolen vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (nojalla annetuissa Liikenne- ja viestintäviraston määräyksissä).

4 §. Varautuminen onnettomuuksien torjuntaan tilapäisen säilytyksen paikassa. Pykälässä säädettäisiin varautumisesta onnettomuuksien torjuntaan tilapäisen säilytyksen paikassa. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 36 §:n valtuuden nojalla.

Pykälässä säädettäisiin muun muassa alkusammutuskalustosta sekä vuotojen torjuntaan ja aineiden keräämiseen liittyvistä vaatimuksista. Käytännössä alkusammutuskaluston ja muun välineistön sekä vahingoittuneille kuormille varattavan paikan olisi oltava suhteutettuna säilytettävien aineiden ominaisuuksiin ja määriin.

5 §. Sisäisen pelastussuunnitelman laatiminen. Pykälä sisäisen pelastussuunnitelman laatimisesta tarkentaisi PV VAK-lain vaatimusta pelastussuunnitelman laatimisesta. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 37 §:n valtuuden nojalla.

Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin ne tavoitteet, joita pelastussuunnitelman laatimiselle tavoitellaan, ja että suunnitelmaan otetaan alueen toimijat sekä huomioidaan alueen pelastustoimen järjestelyt.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos tilapäisen säilytyksen paikka on sellainen, että siltä edellytetään sisäistä pelastussuunnitelmaan muun lain kuin PV VAK-lain nojalla, ei erillistä PV VAK-laissa tarkoitettua suunnitelmaa edellytetäisi, vaan ne voidaan yhdistää. Tällöin suunnitelmassa tulee olla maininta tästä. Tällä tarkoitetaan muun lain (kuten vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) nojalla vaadittavaa pelastussuunnitelmaa. Jos samassa kohteessa, mihin tämä vaaditaan, harjoitetaan myös VAK:een liittyvää tilapäistä säilytystä, voi nämä sisällyttää samaan pelastussuunnitelmaan.

6 §. Sisäisen pelastussuunnitelman sisältö ja uusiminen. Pykälä sisäisen pelastussuunnitelman sisällöstä ja sen uusimisesta tarkentaisi lain vaatimusta pelastussuunnitelman laatimisesta. Säännökset annettaisiin uuden PV VAK-lain 37 §:n valtuuden nojalla.

Tarkempien säännösten tavoitteena on selkiyttää pelastussuunnitelman vaatimuksia. Tarkoitus on, että sisäinen pelastussuunnitelma on sitä kattavampi ja seikkaperäisempi mitä laajempaa toimintaa harjoitetaan.

Pykälän vaatimusten mukaan sisäisessä pelastussuunnitelmassa olisi oltava arvio onnettomuuksista alueen ulkopuolelle aiheutuvista vaikutuksista ja tiedot alueella säilytettävistä aineista. PV VAK-lain valtuuden nojalla annettaisiin säännöksiä lastinkuljetusyksikköjen sijainnista ja niiden sisältämistä vaarallisista aineista sotatasatama-alueella ja sotilaslentopaikoilla. Vaaratilanteissa tiedolla ja tiedonkululla on tärkeä osa onnistuneessa toiminnassa sisäisesti ja viranomaisten kanssa. Säännöksellä helpotettaisiin siten myös pelastusviranomaisten toimintaa onnettomuustapauksissa, kun tietoa tarvitaan vaarallisten aineiden sijainnista alueella.

Jos tilapäisen säilytyksen paikassa on suuronnettomuuden riski, olisi sisäisessä pelastussuunnitelmassa erityisesti oltava onnettomuuskuvaukset sekä arvio kuvattujen suuronnettomuuksien seurausten laajuudesta ja vakavuudesta sanallisesti ja karttakuvin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin pelastussuunnitelman uusimisesta. Jotta tilapäisen säilytyksen paikassa toiminta olisi jatkuvasti suunniteltua onnettomuuksien varalta, olisi sisäinen pelastussuunnitelma tarkistettava ja ajanmukaistettava säännöllisesti ja vähintään joka viides vuosi. Päivityksessä olisi otettava huomioon kaikki muutokset Puolustusvoimien omassa toiminnassa, alueen kehityksessä, pelastustoimen järjestelyissä sekä muun sellaisen tiedon lisääntyminen, millä on vaikutusta onnettomuuksien torjumisessa.

7 §. Sotasataman ja sotasatama-alueen sekä sotilaslentopaikan turvallisuusselvitys. Pykälä sisältäisi sotasataman, sotasatama-alueen ja sotilaslentopaikkaa koskevan turvallisuusselvityksen sisällön. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 39-43 §:n valtuuden nojalla. Säännöksessä olisi osoitettava, miten tilapäinen säilytys ja siihen liittyvä toiminta on järjestetty turvallisesti.

3 luku PV-turvallisuusneuvonantajatoiminnan yhteensovittaminen siviilitoimijoiden kanssa

8 §. Puolustusvoimien turvallisuusneuvonantajajärjestelmän yhteensovittaminen ja yhteistyö siviiliviranomaisten kanssa. Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien ja siviiliviranomaisten välisen yhteistyön sovittamisesta. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 92 §:n valtuuden nojalla. Siviilipuolen viranomaiset on määritelty vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (541/2023).

4 luku Viranomaistehtävät valvonnan ja tarkastusten toteuttamisessa

9 §. Viranomaisyhteistyö valvonnan ja tarkastusten toteuttamisessa. Pykälä sisältäisi säännökset Puolustusvoimien ja siviiliviranomaisten vuosittain järjestettävän yhteistyökokouksen sisällöstä. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 95 §:n valtuuden nojalla.

5 luku Toimenpiteen ja asiakirjan tunnustaminen

10 §. Vaarallisen aineen luokituksen tunnustaminen. Säännös annettaisiin uuden PV VAK-lain 109 §:n valtuuden nojalla. Lähettäjä vastaa aineen oikeasta kuljetusluokituksesta. Laissa kuitenkin säädetään, että tietyissä tapauksissa ainetta, jonka ominaisuudet kuljetuksessa aiheuttavat erityisen vakavaa vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle, saa kuljettaa vain, jos toimivaltainen viranomaislainen on saamiinsa koetuloksiin ja muihin tarpeellisiin tietoihin perustuen luokitellut vaarallisen aineen tai vahvistanut sen luokituksen ja nimikkeen.

Pykälän mukaisesti toimivaltaisen viranomaisen suorittama tai hyväksymä luokitus tunnustettaisiin Suomessa, myös kotimaan kuljetuksena tapahtuvassa kuljetuksessa kansainvälisen kuljetuksen jälkeen, jotta välttyttäisiin tarpeettomilta moninkertaisilta hyväksymismenettelyiltä.

Säännöksen lyhenteet ovat vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa.

Toimivaltaisella viranomaisella tarkoitettaisiin kyseisen kuljetusmuodon sopimukseen sitoutuneen valtion toimivaltaista viranomaista tai viranomaisen valtuuttamaa yhteisöä, jonka toimivaltaan asianomainen tehtävä kuuluu.

11 §. Voimaantulo. Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.10.2025.

7 Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 1.10.2025.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa.